

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคนวัยทำงาน

ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Factors Influencing Personal Saving Behaviors of the Working-aged Population in the Lao People's Democratic Republic

จันทะสุก ลาดสะอาด^{1*} ไรจนา ธรรมจินดา² สุจรรย์พันธ์ สุวรรณพันธ์²
Jantasook Ladsaart^{1*} Ratjana Tamjinda² Sujanpin Suwannapan²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคนวัยทำงานในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนวัยทำงานอายุระหว่าง 18 – 60 ปี ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุที่ส่งอิทธิพลต่อตัวแปรผล ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ Amos ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการออมส่วนบุคคลได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยทัศนคติที่นำไปสู่การออม ปัจจัยอิทธิพลจากคนรอบข้างและปัจจัยรายได้ในทิศทางบวก ซึ่งตัวแปรเหล่านั้นสามารถอธิบายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 67 สำหรับทัศนคติที่นำไปสู่การออมพบว่าได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยความรู้ทางการเงิน ปัจจัยอิทธิพลจากคนรอบข้าง ปัจจัยการควบคุมตัวเองและปัจจัยระดับการศึกษาในทิศทางบวก ขณะที่ปัจจัยความทนต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมในทิศทางลบ ซึ่งตัวแปรเหล่านั้นสามารถอธิบายทัศนคติที่นำไปสู่การออมได้ร้อยละ 66 ผลการศึกษายังพบว่าพฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยความรู้ทางการเงิน ปัจจัยความทนต่อความเสี่ยง ปัจจัยการควบคุมตัวเอง ปัจจัยอิทธิพลจากคนรอบข้างและปัจจัยระดับการศึกษาโดยผ่านทางตัวแปรทัศนคติที่นำไปสู่การออม นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยอายุและปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการออม ทัศนคติที่นำไปสู่การออม ความรู้ทางการเงิน ความทนต่อความเสี่ยง การควบคุมตัวเอง อิทธิพลจากคนรอบข้าง

Abstract

The purpose of this research is to study Factors Influencing Personal Saving Behaviors of the Working-aged Population in the Lao People's Democratic Republic. Data are obtained from the questionnaire collection of 400 samples of 18 – 60 years old who are workers in Vientiane Capital.

^{1*} นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาการเงิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Master Student in Finance Program, Chiang Mai University

² อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Lecturer of Business Administration Faculty, Chiang Mai University

The research uses the Structural Equation Model (SEM) to analyze a causal relationship between the variables studied through the Amos statistical analysis program. The research finding reveals that saving-behavior was significantly direct influenced by attitudes-toward- saving, peer-influence and income factors in the positive way, these variables can explain the savings-behavior 67%. In addition the attitudes-toward-saving was significantly direct influenced by financial literature, peer-influence, self-control and education factors in the positive way. Moreover, the risk-tolerance factor influence significantly to attitude-toward-saving in the negative way. These variables can explain the attitudes-toward-saving 66%. Finding also reveals that the saving-behavior was significantly indirect influenced by financial literature, risk-tolerance, self-control, education and peer-influence factors through the attitude-toward-saving variable. However, finding shows that age and number of dependents factors were not significantly direct and indirect influence on both attitudes-toward-saving and saving-behavior.

Keywords: Saving Behavior, Attitude toward Saving, Financial Literature, Risk Tolerance, Self-Control, Peer-influence

บทนำ

เงินออมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ อันจะส่งผลต่อระดับรายได้และความเป็นอยู่ดีของประชาชน ซึ่งผลจากการเพิ่มขึ้นของเงินออมจะทำให้เงินทุนของประเทศเพิ่มขึ้นจึงเกิดการลงทุนในกิจกรรมต่างๆ เกิดการจ้างงาน เกิดการผลิตสินค้าและบริการ รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นส่งผลให้เศรษฐกิจมีการขยายตัว ดังนั้น เงินออมจึงเป็นตัวแปรหลักที่แต่ละประเทศให้ความสำคัญในการส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (หรือ ส.ป.ป.ลาว) ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ที่มีความต้องการเงินทุนจำนวนมากเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้มีการขยายตัว เนื่องจากเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จำนวนประชากรมีน้อยและค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ จึงทำให้เงินออมภายในอาจไม่เพียงพอกับความต้องการเงินลงทุนของประเทศ ซึ่งคนวัยทำงาน (อายุ 18 – 60 ปี) จะมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะช่วยเพิ่มปริมาณเงินออมของประเทศได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถทำงานหารายได้ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีการออมเงินและมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเองได้ แต่อย่างไรก็ตามรายได้อาจไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมของบุคคล ยังคงมีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมด้วย เช่น ทัศนคติของบุคคลที่จะนำไปสู่การออม (Teresa, et al. 2011) ระดับความรู้ทางการเงินและควมมีระเบียบวินัยในการออม (Mahdzan, 2013) ผลการศึกษาของ Lusardi and Mitchell (2006) แสดงให้เห็นสาเหตุของครอบครัวที่ไม่ได้มีการวางแผนเพื่อการเกษียณในประเทศสหรัฐอเมริกาเนื่องจากขาดความรู้ทางการเงิน จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าตัวแปรที่มักจะใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการออมไม่ได้มีเฉพาะปัจจัยส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคนวัยทำงานใน ส.ป.ป.ลาว” เพื่อหาสาเหตุว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้คนวัยทำงานใน ส.ป.ป.ลาว เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการออมและแสดงออกผ่านพฤติกรรมการออม โดยจะศึกษาใน

เขตนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ ส.ป.ป.ลาว เป็นศูนย์กลางด้านการเมือง วัฒนธรรม การศึกษา การลงทุน และเป็นแขวง (จังหวัด) ที่มีเศรษฐกิจขยายตัวมากที่สุด โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้มีความสำคัญและจะมีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการออมของภาครัฐบาลและภาคสถาบันการเงินของ ส.ป.ป.ลาว ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคนวัยทำงาน ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทางการเงิน (Financial literacy): Schagen and Lines (1996) ได้อธิบายว่า ความรู้ทางการเงินคือความสามารถที่จะทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้จ่ายและบริหารเงิน ทำให้บุคคลรับรู้เข้าใจ วิธีบริหารทรัพยากรทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่น การประกันภัย การลงทุน การออม รวมถึงความสามารถในการจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย (Hogarth, 2002) ความรู้ทางการเงินถูกกำหนดโดยประสบการณ์ ความชำนาญ ความต้องการของบุคคล และมีผลกระทบทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในตลาดการเงินและการบริการ ผลการศึกษาของ Sabri and MacDonald (2010) แสดงให้เห็นว่าความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hilgert, Hogarth and Beverly (2003) ที่ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมของประชาชนในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญแสดงให้เห็นว่าการมีระดับความรู้ทางการเงินสูงขึ้นสามารถนำไปสู่พฤติกรรมการออมที่ดีขึ้นด้วย

อิทธิพลจากคนรอบข้าง (Peer - influence): คือความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางสังคมและพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2541) ที่กล่าวว่า รูปแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์วิธีหนึ่งคือรูปแบบสถานการณ์นิยม (Situational model) ที่มุ่งเน้นว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจแก้ไข ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมภายนอกเงื่อนไขทางสังคม และสิ่งเร้าต่างๆทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆกัน สถานการณ์เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลต้องประสบจากอดีตถึงปัจจุบัน ลักษณะต่างๆของสถานการณ์ย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล (ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า, 2544) ผลการศึกษาของ Duflo and Saez (2001) ได้ชี้ว่าสมาชิกกลุ่มที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันอาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลด้วย เพราะว่าคนที่มีความชอบคล้ายๆ กันมักจะมีแนวโน้มที่จะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทั้งสองปัจจัยนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของกลุ่มและพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมด้วย

ความทนต่อความเสี่ยง (Risk - tolerance): คือระดับความสามารถที่บุคคลจะยอมรับเหตุการณ์เสี่ยงต่างๆที่ไม่คาดคิด ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการถือครองสินทรัพย์ในกลุ่มสินทรัพย์ลงทุน (Portfolio) เพื่อให้ได้สัดส่วนที่ดีที่สุดภายใต้ความเสี่ยงและผลตอบแทนที่ต้องการของบุคคล (Droms, 1987) ในการศึกษาทางการเงิน ความทนต่อความเสี่ยงได้มุ่งเน้นไปที่การตัดสินใจลงทุนทางการเงินโดยทั่วไปของบุคคล และมีการศึกษาอิทธิพลของความทนต่อความเสี่ยงที่กระทบต่อแนวโน้มการออมเพื่อการเกษียณ จากงานวิจัยต่างๆ

ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีความทนต่อความเสี่ยงมักที่จะลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงเช่น หุ้นสามัญ ขณะที่บุคคลที่มีความกลัวความเสี่ยงมักจะมีการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำเช่น พันธบัตรรัฐบาล หรือบัตรเงินฝาก และยังพบผลการศึกษาคู่กัน เช่น ผลการศึกษาของ Grable and Joo (1997) ได้สรุปไว้ว่า ความทนต่อความเสี่ยงสามารถพยากรณ์กลยุทธ์การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณได้อย่างมีนัยสำคัญ

การควบคุมตัวเอง (Self - control): คือความสามารถในการแยกแยะและควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลเป็นลักษณะของการพยายามที่จะเอาชนะสิ่งต่าง ๆ เช่น การบังคับตนเองให้ทำในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา หรือความสามารถของบุคคลที่จะชะลอความพึงพอใจที่จะได้รับ (Baumeister, 2002) สำหรับ Esenvalde (2010) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยาและพฤติกรรมกรออม กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานที่มีรายได้ประจำในสหรัฐอเมริกาจำนวน 272 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Snowball และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า การควบคุมตัวเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรออมส่วนบุคคลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lim et al. (2011) ที่พบว่าบุคคลมักจะมีกรออมมากถ้าเขามีความสามารถควบคุมตัวเองอย่างเคร่งครัดและสามารถประเมินค่าใช้จ่ายของตัวเองได้

ทัศนคติที่นำไปสู่การออม (Attitude - toward - saving): ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทัศนคติของบุคคลขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับโดยแสดงออกมาทางพฤติกรรมใน 2 ลักษณะคือทัศนคติทางบวกได้แก่การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจและเห็นด้วย หรือชอบ จะทำให้บุคคลอยากจะทำ อยากได้ อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น และทัศนคติทางลบคือการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจและไม่เห็นด้วย หรือไม่ชอบ จะทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย ซิงซัง ต้องการหนีห่างไปจากสิ่งๆ นั้น (เชิดศักดิ์ โฆวาสัทธ 1977) ในทางการเงินก็ได้มีการศึกษาเรื่องทัศนคติของบุคคลว่ามีผลต่อพฤติกรรมทางการเงินอย่างไร เช่น การศึกษาของ Teresa M. et al. (2011) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรออมเพื่อการเกษียณของคณวิทำงานในประเทศโปรตุเกส จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน พบว่า ทัศนคติหรือแนวความคิดที่นำไปสู่การออมเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมกรออมส่วนบุคคล

พฤติกรรมกรออม (Saving behavior): พฤติกรรมหมายถึงทุก ๆ สิ่งที่คุณกระทำ ซึ่งสามารถสังเกตได้โดยตรงหรืออยู่ในกระบวนการทางจิตใจได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และแรงขับซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง (Allen & Santrock, 1993) ดังนั้น ก่อนที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมานั้น มีปัจจัยที่สำคัญด้านจิตวิทยาที่มากกระทบเช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด สติปัญญา อารมณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมบุคคลที่แสดงให้เห็นแนวโน้มในการออมเงินโดยผ่านปัจจัยทัศนคติของตัวเอง เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของมนุษย์มากที่สุด

ระดับการศึกษา (Education): คือระดับวุฒิการศึกษาของบุคคล เช่น ระดับอุดมศึกษา ป.ว.ส/ป.ว.ช อนุปริญญา เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถกำหนดทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมกรออมของบุคคล เนื่องจากว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษามากมักจะได้รับบทเรียนหรือความรู้ด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินได้มาก หรือมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในด้านวิชาการมากกว่า ทำให้มีความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินของตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาของ Mahdzan, N.S. et al. (2013) ก็พบว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรออมในทิศทางบวก

จำนวนผู้พึ่งพิง (Dependency): คือผู้ที่ไม่ได้มีเงินได้ที่อยู่ในวัยเด็กและวัยชรา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมการออม ทั้งนี้เพราะว่า จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือนต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดู ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น (โสภณ โรจน์ธำรง, 2529) การศึกษาที่ผ่านมาในประเทศไทยส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมในทางตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุติพร ศรีชัยชนะ (2550) ที่พบว่า จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่ตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนของจังหวัด พิษณุโลก

อายุ (Age): บุคคลที่อายุมากมักจะมีทัศนคติที่นำไปสู่การออมและมีพฤติกรรมการออมมากกว่าคนที่ยุ่ น้อย เนื่องจากว่าอายุมากจะมีความตระหนักถึงรายจ่ายที่ต้องใช้จ่ายหลังเกษียณ (เมื่อไม่ได้ทำงาน) ซึ่งจะทำให้เกิดการออมได้มากกว่าบุคคลที่อายุน้อย (Danzinger, S. J., et al. 1982; Hurd, M. D., 1987; Guariglia, A., & Rossi, M., 2002) ซึ่งผลการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่พบว่าอายุเป็นตัวกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมการออมของบุคคล เช่น การศึกษาของ Teresa. M., et al. (2011) อายุเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption) ที่พัฒนาขึ้นโดย Franco Modigliani ร่วมกับ Albert Ando (1954) (อ้างอิงใน ประเมศวร์ ว่องพิริยพงศ์, 2551)

รายได้ (Income): คือรายรับทั้งหมดของบุคคลซึ่งเป็นรายได้ที่ตกมาถึงมือบุคคลจริงๆ เช่น รายได้จากการทำงาน เป็นต้น ซึ่งบุคคลที่มีระดับรายได้สูงมักจะมีทัศนคติหรือแนวคิดที่นำไปสู่การออมและทำให้เกิดพฤติกรรมการออม กล่าวคือบุคคลมีรายได้มากจะมีความสามารถในการออมมากด้วยซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการออมได้มากกว่าบุคคลที่มีระดับรายได้ต่ำ (Burbridge & Robb, 1985; Browning, 1995; Browning & Lusardi, 1996) สอดคล้องแนวคิดและทฤษฎีสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ของ John Maynard Keynes, (1936) (อ้างอิงใน ประเมศวร์ ว่องพิริยพงศ์, 2551) ซึ่งได้อธิบายสาระสำคัญไว้ว่าโดยปกติแล้วคนเราจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเท่ารายได้ ซึ่งส่วนต่างระหว่างรายได้กับการบริโภคก็คือ การออม ดังนั้น แนวคิดดังกล่าวของ Keynes จึงสรุปได้ว่าเมื่อคนเรามีรายได้เพิ่มขึ้นการออมก็จะเพิ่มขึ้น

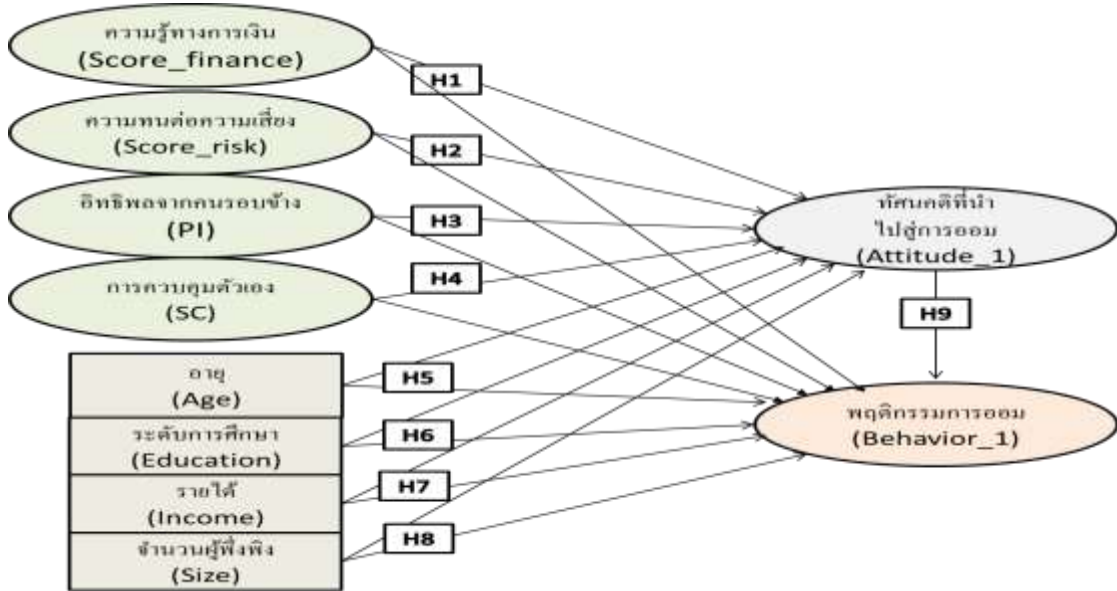
สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและผลการศึกษาที่ผ่านมาสามารถกำหนดสมมติฐานได้ ดังนี้

- H1: ระดับความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H2: ความทนต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางลบ
- H3: อิทธิพลจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H4: การควบคุมตัวเองมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H5: อายุของมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H6: ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H7: รายได้มีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก
- H8: จำนวนผู้พึ่งพิงมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางลบ
- H9: ทัศนคติที่นำไปสู่การออมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก

ภาพที่ 1 แสดงทิศทางอิทธิพลของตัวแปรตามสมมติฐาน

ระเบียบและวิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่สนใจศึกษา ด้วยวิธีค่าประมาณการที่ดีที่สุด (Maximum Likelihood Estimate: MLE) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมสถิติ Amos แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) จะประกอบด้วย 2 ตัวแบบย่อยคือ ตัวแบบมาตรวัด (Measurement Model) และตัวแบบโครงสร้าง (Structure Model) ตัวแบบมาตรวัดเป็นตัวที่เราสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดค่าของตัวแปรที่เราสนใจศึกษาที่ไม่สามารถวัดค่าได้โดยตรง เรียกว่าตัวแปรแฝง (Latent Variable) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่องที่ศึกษาตามข้อสมมติฐาน ส่วนตัวแบบโครงสร้างเป็นตัวแบบที่จะกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่แน่นอน (Stochastic) ระหว่างกลุ่มตัวแปรแฝงด้วยกัน ซึ่งรูปแบบของแบบจำลองสมการโครงสร้างแสดงตามสมการที่ 1 และ 2 ดังนี้

$$\eta_1 = \gamma_{11}\xi_1 + \gamma_{12}\xi_2 + \gamma_{13}\xi_3 + \gamma_{14}\xi_4 + \gamma_{15}X_1 + \gamma_{16}X_2 + \gamma_{17}X_3 + \gamma_{18}X_4 + \zeta_1 \dots (1)$$

$$\eta_2 = \beta_{21}\eta_1 + \gamma_{25}X_1 + \gamma_{26}X_2 + \gamma_{27}X_3 + \gamma_{28}X_4 + \zeta_2 \dots (2)$$

โดยที่ η_1 =ทัศนคติที่นำไปสู่การออม η_2 =พฤติกรรมการออม ทั้งสองเป็นตัวแปรแฝงภายใน ส่วนตัวแปรแฝงภายนอกได้แก่ ξ_1 = ความรู้ทางการเงิน ξ_2 =ความทนต่อความเสี่ยง ξ_3 = อิทธิพลจากคนรอบข้าง ξ_4 = การควบคุมตัวเอง และตัวแปรภายนอกได้แก่ X_1 : อายุ X_2 : ระดับการศึกษา X_3 : รายได้ X_4 : จำนวนผู้พึ่งพิง ζ_1 และ ζ_2 คือค่าความคลาดเคลื่อน

ในการอนุมานค่า พารามิเตอร์ หรือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของค่านำหน้ามาตรฐาน ในสมการข้างต้นคือ β_{21} และ γ_{1k} ซึ่ง $k=1,2,3\dots,8$ และ γ_{2k} ซึ่ง $K = 5,6,7,8$ สำหรับการวัดค่าตัวแปรแฝงแต่ละตัว (ตัวแปรแฝงภายในและภายนอก) จะวัดค่าโดยนำใช้ตัวแปรสังเกตหรือใช้ตัวชี้วัด สมการที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแฝง

ภายในคือ η_j , $j = 1, 2$ และตัวชี้วัดมีรูปแบบคือ $Y_h = \lambda_{\eta_j} \eta_j + \varepsilon_h$; $h = 1, 2, \dots, n_h$, Y_h คือตัวชี้วัดที่ใช้ในการวัดค่า η_j , λ_{η_j} คือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ε_h คือความคลาดเคลื่อนและ n_h คือจำนวนตัวชี้วัดของ η_j ส่วนสมการของตัวแปรแฝงภายนอกคือ ξ_k , $k=1, 2, 3, 4$ สามารถเขียนในลักษณะที่คล้ายกันกับสมการของตัวแปรแฝงภายใน $X_l = \lambda_{\xi_k} \xi_k + \delta_l$; $l=1, 2, \dots, n_l$, X_l คือตัวชี้วัดสำหรับวัดตัวแปรแฝงภายนอก ξ_k , λ_{ξ_k} คือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย δ_l คือความคลาดเคลื่อนและ n_l คือจำนวนตัวชี้วัดของ ξ_k

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนวัยทำงาน (อายุระหว่าง 18 – 60 ปี) ที่มีการออมและไม่มีการออมที่ทำงานในขอบเขตนครหลวงเวียงจันทน์ โดยใช้สูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน Non-Probability Sampling (Yamane, 1967) ได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมคือประมาณ 400 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

1. เครื่องมือวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 7 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 – 7 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา คือ ความรู้ทางการเงิน ความทนต่อความเสี่ยง อิทธิพลจากคนรอบข้าง การควบคุมตัวเอง ทศนคติที่นำไปสู่การออม และพฤติกรรมการออม โดยเนื้อหาของแบบแบบวัดในแต่ละส่วนถูกสร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญที่อ้างอิงในงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นหลัก

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1: แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อที่ 1 - 12) ได้ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนผู้พึ่งพิง อาชีพ รายได้ การถือครองผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เป็นต้น โดยเป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบให้เลือก และให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เติมข้อความ ใช้มาตราวัดแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)

ส่วนที่ 2: เป็นแบบวัดความรู้ทางการเงิน (ข้อที่ 13 – 32) ผู้ศึกษาได้ใช้คำถามที่เป็นสากลอ้างอิงจาก Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เป็นหลักและใช้คำถามที่ได้มีการแปลเป็นภาษาไทยจากธนาคารแห่งประเทศไทย (2013) จำนวนทั้งหมด 20 ข้อคำถาม (แบบวัดความรู้ทางการเงินข้อที่ 13 – 32) ซึ่งข้อที่ 13 มีคะแนนเต็มคือ 3 คะแนน ส่วนข้อที่ 14 – 32 มีคะแนนเต็มข้อละ 1 คะแนน โดยจะวัดออกมาในรูปแบบ (Ordinal Scale)

ส่วนที่ 3: เป็นแบบวัดความทนต่อความเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อที่ 33 – 38) ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้คำถามของ Barsky et al. (1997) อ้างอิงใน Sherman, D. H. et al, (2001) ประกอบด้วย 6 ข้อ ในแต่ละข้อคำถามจะมีคะแนนความทนต่อความเสี่ยงต่างกันเริ่มตั้งแต่ระดับ 1 ถึงระดับ 5 โดยที่ 5 คือความทนต่อความเสี่ยงระดับสูงมาก 4 คือความทนต่อความเสี่ยงระดับสูง 3 คือความทนต่อความเสี่ยงระดับปานกลาง 2 คือความทนต่อความเสี่ยงระดับต่ำ และ 1 คือความทนต่อความเสี่ยงระดับต่ำมาก

ส่วนที่ 4: เป็นแบบวัดความมีอิทธิพลจากคนรอบข้าง (ข้อที่ 39 – 43) ผู้ศึกษาได้ใช้คำถาม 5 ข้อ ของ Otto (2009) อ้างอิงใน Chai Ming T., et al (2012) คำถามเหล่านี้ช่วยในการจัดอันดับขอบเขตความมีอิทธิพลจากคน

รอบข้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรออมด้วย Likert Scale โดยที่ 5 คือมากที่สุดไปจนถึง 1 คือน้อยที่สุด เมื่อได้คะแนนในแต่ละข้อแล้วจะหาค่าเฉลี่ยของคำตอบทั้งหมดเพื่อนำตัวเลขค่าเฉลี่ยไปใช้ในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 5: แบบวัดการควบคุมตัวเอง (ข้อที่ 44 – 53) ผู้ศึกษาได้ใช้คำถามของ Chai Ming T., et al (2012) ที่ปรับปรุงจาก Multistate North Central Research Project 1013 (2007), Otto (2009) และ Esenvalde (2010) เพื่อใช้วัดความไม่ยับยั้งชั่งใจของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับของ Likert Scale คือ 5 มากที่สุดไปจนถึง 1 น้อยที่สุด เมื่อได้คะแนนในแต่ละข้อแล้วจะหาค่าเฉลี่ยของคำตอบทั้งหมดเพื่อนำตัวเลขค่าเฉลี่ยไปใช้ในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 6 : แบบวัดทัศนคติที่นำไปสู่การออม (ข้อที่ 54 – 61) เป็นมาตรวัดที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจาก Shiyu Yu, (2011) ซึ่งประกอบด้วย 8 ข้อคำถาม ที่ให้ผู้ตอบได้แสดงทัศนคติที่จะนำไปสู่การออมออกมาตามมาตรวัด 5 ระดับ (Likert scale)คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หลังจากนั้นจะรวมคะแนนของคำตอบทั้งหมดหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำตัวเลขไปใช้ในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 7: เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดพฤติกรรมกรออม (ข้อที่ 62 – 69) ผู้ศึกษาได้ใช้แบบวัด Likert Scale ด้วยการให้ระดับความสำคัญ 5 ระดับโดยที่ 5 คือมากที่สุดไปจนถึง 1 คือน้อยที่สุด เพื่อวัดพฤติกรรมกรออมของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยชุดคำถาม 8 ข้อของ Nga et al. (2010), Delafrooz et al. (2011) และ Sabri et al. (2010) อ้างอิงใน Chai Ming T., et al. (2012) หลังจากนั้นจะหาค่าเฉลี่ยของคำตอบทั้งหมดเพื่อนำตัวเลขดังกล่าวไปใช้ในการวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในเครื่องมือวัดแต่ละชุด และใช้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด และให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับเครื่องมือวัดแต่ละชุด หลังจากนั้นทำการนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการศึกษาเป็นการวัดค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (ทางตรงหรือทางอ้อม) ของค่าน้ำหนักมาตรฐานปัจจัยต่างๆหรือค่าพารามิเตอร์ (β) ว่ามีน้ำหนักพอที่จะสามารถอธิบายตัวแปรที่สนใจได้หรือไม่ โดยใช้วิธีการประมาณค่าที่ดีที่สุด (Maximum Likelihood Estimate: MLE) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากับ 32.18 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 68 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีจำนวนผู้พึ่งพิงร้อยละ 41 มีรายได้ระดับ 3,000,001 - 4,500,000 กีบเป็นส่วนใหญ่ ผลการศึกษายังพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากับ 11.03 คะแนน (ระดับปานกลาง) จากคะแนนเต็ม 22 คะแนน ค่าเฉลี่ยของระดับความทนต่อความเสี่ยงเท่ากับ 2.34 (ระดับต่ำ) ระดับอิทธิพลจากคนรอบข้างมีค่าเฉลี่ย 2.83 (ระดับปานกลาง) ค่าเฉลี่ยระดับการควบคุมตัวเองเท่ากับ 2.87 (ระดับปานกลาง) ค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติที่นำไปสู่การออมเท่ากับ 3.66 (ระดับสูง) และค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรออมเท่ากับ 3.41 (ระดับสูง) สำหรับผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรตามสมมติฐาน ด้วยโปรแกรมสถิติ Amos แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล

	Savingat_1			Behavior_1		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
PI	0.119*	0.00	0.119*	0.211***	0.079*	0.289***
SC	0.615***	0.00	0.615***	0.154	0.407***	0.56
Income	0.067	0.00	0.067	0.086*	-0.045	0.041
Score_risk	-0.132***	0.00	-0.132***	0.077	-0.088***	-0.01
Score_finan	0.176***	0.00	0.176***	-0.021	0.117***	0.096
Size	-0.038	0.00	-0.038	-0.012	-0.025	-0.037
Age	-0.046	0.00	-0.046	-0.055	-0.031	-0.086
Education	0.112**	0.00	0.112**	-0.008	0.074**	0.066
Savingat_1	0.00	0.00	0.00	0.661***	0.00	0.661***
Behavior_1	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
(R ²)	0.66			0.67		

ที่มา จากการวิเคราะห์ : (ค่าที่แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน โดยที่ DE คืออิทธิพลทางตรง, IE คืออิทธิพลทางอ้อม, TE คืออิทธิพลรวม, ***มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha=0.01$, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha=0.05$, * มีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha=0.1$)

จากตารางที่ 1 พบว่าทัศนคติที่นำไปสู่การออม (Savingat_1) ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยความรู้ทางการเงิน (score_finance) ปัจจัยการควบคุมตัวเอง (SC) ปัจจัยระดับการศึกษา (Education) และปัจจัยอิทธิพลจากคนรอบข้าง (PI) ในทิศทางบวก ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01, 0.01, 0.01, และ 0.1 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยความทนต่อความเสี่ยง (score_risk) ในทิศทางลบ ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายทัศนคติที่นำไปสู่การออมได้ร้อยละ 66

พฤติกรรมการออม (behavior_1) ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยทัศนคติที่นำไปสู่การออม (Savingat_1) ปัจจัยอิทธิพลจากคนรอบข้าง (PI) และปัจจัยรายได้ (Income) ในทิศทางบวก ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01, 0.01 และ 0.1 ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 67

พฤติกรรมการออม (behavior_1) ไม่ได้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปัจจัยการควบคุมตัวเอง (SC) ปัจจัยความทนต่อความเสี่ยง (score_risk) ปัจจัยความรู้ทางการเงิน (score_finance) และปัจจัยระดับการศึกษา (Education) แต่กับได้รับอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางตัวแปรทัศนคติที่นำไปสู่การออม (Savingat_1)

ปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิง (Size) และปัจจัยอายุ (Age) พบว่า ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรทัศนคติที่นำไปสู่การออม (Savingat_1) และตัวแปรพฤติกรรมการออม (behavior_1) ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า ทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความรู้ทางการเงินในทิศทางบวก จึงยอมรับสมมติฐาน H1 ที่ว่า ระดับความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะคิดที่นำไปสู่การออมในทิศทางบวก แสดงว่า ถ้าหากบุคคลมีระดับความรู้ทางการเงินน้อยก็จะส่งผลให้มีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้น้อย ในทางตรงข้ามถ้ามีระดับความรู้ทางการเงินมากก็จะส่งผลให้มีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lusardi and Mitchell (2006) อธิบายได้ว่าความรู้ทางการเงินเป็นแนวคิดที่ว่าด้วยการจัดสรรเงินข้ามกาลเวลาให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุดภายใต้ภาวะความเสี่ยง ซึ่งความเข้าใจเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้สำหรับการตัดสินใจในการออมหรือการลงทุนต่าง ๆ จึงทำให้บุคคลที่มีความรู้ทางการเงินมากมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการออมและการลงทุนที่ดีกว่าคนที่ไม่มีความรู้ในด้านดังกล่าว ส่วนพฤติกรรมออมพบว่าไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความรู้ทางการเงิน แต่กลับได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยดังกล่าวผ่านตัวแปรทักษะคิดที่นำไปสู่การออม จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H1** ที่ว่า ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความทนต่อความเสี่ยงในทิศทางลบ จึงยอมรับสมมติฐาน H2 ที่ว่า ความทนต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะคิดที่นำไปสู่การออมในทิศทางลบ แสดงว่า บุคคลที่มีระดับความทนต่อความเสี่ยงน้อย (กลัวความเสี่ยงมาก) จะมีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้มาก ส่วนบุคคลที่มีระดับความทนต่อความเสี่ยงมาก (กลัวความเสี่ยงน้อย) จะมีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bajtelsmit, et al (1997) และ Grabe และ Joo (1997) อธิบายได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่มีความทนต่อความเสี่ยงได้มากนั้นจะไม่กังวลต่อความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตทำให้สูญเสียทรัพย์สิน บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเก็บออมเงินนั่นเอง ส่วนพฤติกรรมการออมพบว่าไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความทนต่อความเสี่ยงด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลับได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยดังกล่าวผ่านตัวแปรทักษะคิดที่นำไปสู่การออม จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H2** ที่ว่า ความทนต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางลบ

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยอิทธิพลของครอบครัวในทิศทางบวก จึง**ยอมรับสมมติฐาน H3** อิทธิพลจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะคิดที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก แสดงว่า ระดับอิทธิพลของครอบครัวมากจะส่งผลให้มีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมมากด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Duflo and Saez (2001) อธิบายได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน พ่อแม่ หรือคนใกล้ชิดในเรื่องที่เกี่ยวกับการออมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีกรเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเองแล้วนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มคนเหล่านั้น

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการควบคุมตัวเองในทิศทางบวก จึง**ยอมรับสมมติฐาน H4** ที่ว่า การควบคุมตัวเองมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะคิดที่นำไปสู่การออมในทิศทางบวก แสดงว่าถ้ามีระดับการควบคุมตัวเองมากจะส่งผลให้มีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Esenvalde (2010) และ Lim et al (2011) อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่มีความสามารถควบคุมด้านการเงินหรือชะลอความพึงพอใจของตัวเองถือว่าเป็นบุคคลที่รู้จักยับยั้งชั่งใจกับรายจ่ายบางอย่าง รู้จักวางแผนการใช้จ่าย ก็หมายความว่าบุคคลนั้นเห็นความสำคัญของการออมมากกว่าที่จะจ่าย ทำให้มีทักษะคิดที่นำไปสู่การออมได้มากกว่าบุคคลที่ไม่สามารถควบคุมด้านการเงินของตนเองได้ ส่วนพฤติกรรมการออมพบว่าไม่ได้รับ

อิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการควบคุมตัวเองด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลับได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยดังกล่าวผ่านตัวแปรทัศนคติที่นำไปสู่การออม จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H4** ที่ว่า การควบคุมตัวเองมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติที่นำไปสู่การออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยระดับการศึกษาในทิศทางบวก จึง**ยอมรับสมมติฐาน H6** ที่ว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมในทิศทางบวก แสดงว่าถ้าระดับการศึกษาสูงก็จะส่งผลให้มีทัศนคติที่นำไปสู่การออมสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mahdzan, N. S. et al. (2013) อธิบายได้ว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษามากมักจะได้รับบทเรียนหรือความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเงินได้มากหรือมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในด้านวิชาการมากกว่า จึงทำให้มีทัศนคติที่นำไปสู่การออมมากกว่า ส่วนพฤติกรรมการออมพบว่าไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยระดับการศึกษาด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลับได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยดังกล่าวผ่านตัวแปรทัศนคติที่นำไปสู่การออม จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H6** ที่ว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยรายได้ในทิศทางบวก จึง**ยอมรับสมมติฐาน H7** ที่ว่า รายได้มีอิทธิพลทางตรงพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก แสดงว่าบุคคลที่มีรายได้สูงจะมีพฤติกรรมการออมมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ารายได้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมส่วนบุคคล (Teresa, M. et al. 2011; Mahdzan, N. S. et al. 2013) อธิบายได้ว่ารายได้ของบุคคลที่เพิ่มขึ้นทำให้มีความสามารถในการออมเงินมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการออมมากขึ้นด้วย ส่วนทัศนคติที่นำไปสู่การออมพบว่าไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยรายได้ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H7** ที่ว่า รายได้มีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมในทิศทางบวก

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยทัศนคติที่นำไปสู่การออมในทิศทางบวก จึง**ยอมรับสมมติฐาน H9** ทัศนคติที่นำไปสู่การออมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก แสดงว่า บุคคลที่มีทัศนคติที่นำไปสู่การออมมากจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการออมมากกว่าบุคคลที่มีทัศนคติที่นำไปสู่การอมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Teresa, et al. (2011) อธิบายได้ว่า เนื่องจากการที่บุคคลมีทัศนคติที่นำไปสู่การออมหรือมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บออมจะทำให้บุคคลนั้นพยายามที่จะทำตามทัศนคติหรือความคิดของตัวเอง เช่น บุคคลที่กลัวความเสี่ยงหรือกลัวเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดรายจ่ายในอนาคต เขาจะรู้สึกหรือเล็งเห็นความสำคัญของการเก็บออมเงินในวันนี้เพื่อใช้ในช่งที่เกิดเหตุการณ์นั้นจริง ๆ บุคคลนั้นก็พยายามปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมตามความคิดหรือทัศนคติของตัวเองด้วย

ผลการศึกษาพบว่า อายุไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออม จึง**ไม่ยอมรับสมมติฐาน H5** อายุมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางบวก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Teresa et al. (2011) ที่พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชาชนในประเทศโปรตุเกส อธิบายได้ว่า ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการเก็บรวบรวม อาจไม่ได้มีการกระจายอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่มอายุ ซึ่งทำให้ผลการศึกษาไม่แสดงให้เห็นว่า อายุมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออม แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษารั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงศกร สุริยพงศ์ ประไพและศรีสิทธิ อังศุภโคย (2556) ที่พบว่า อายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออม จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน H8 จำนวนผู้พึ่งพิงมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมในทิศทางลบ ถึงแม้ว่าการศึกษาส่วนใหญ่ในต่างประเทศจะพบว่าจำนวนผู้พึ่งพิงมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการออม แต่การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาใน ส.ป.ป. ลาว ซึ่งอาจมีความแตกต่างทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม ตลอดจนความแตกต่างด้านโครงสร้างประชากร อาจทำให้ผลการศึกษาไม่พบว่าจำนวนผู้พึ่งพิงมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมและพฤติกรรมการออมใน ส.ป.ป.ลาว แต่อย่างไรก็ตามยังมีผลการศึกษาจากนักวิจัยหลาย ๆ ท่าน ที่พบว่า อัตราผู้พึ่งพิงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการออม (พนม กิติวัง, 2543) และผลการศึกษาพฤติกรรมการออมในประเทศโปรตุเกส ก็พบว่า จำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการออมทั้งทางตรงและทางอ้อม (Teresa, M. et al. 2011)

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า ความรู้ทางการเงินส่งอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออมทำให้เกิดพฤติกรรมการออมได้ ดังนั้น การกระตุ้นให้บุคคลวัยทำงานมีพฤติกรรมการออมจึงควรเริ่มจากการให้ความรู้เรื่องการเงิน และการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายแก่กลุ่มคนวัยทำงานเพื่อให้สามารถบริหารจัดการด้านการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จากผลการศึกษา พบว่า การควบคุมตัวเองและความทนต่อความเสี่ยงมีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออม และส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งปัจจัยทั้งสองเป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาที่สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่บุคคลยังเป็นเยาวชน ดังนั้น บุคคลที่มีโอกาสใกล้ชิดมากที่สุดกับเยาวชน อันได้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองควรให้การฝึกฝนปัจจัยทางจิตวิทยาเหล่านั้นให้กับเยาวชน ด้วยการกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการออมเงินและรู้จักใช้เงินอย่างมีคุณค่า ให้รู้จักการยับยั้งชั่งใจในการใช้จ่าย รู้จักประหยัดเงินในวันนี้เพื่อใช้ในยามที่จำเป็น

3. จากผลการศึกษา ที่พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติที่นำไปสู่การออม ถึงแม้ว่าจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการออมแต่ยังคงมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทัศนคติ ดังนั้น ในการเพิ่มการออมของประเทศให้มากขึ้น ควรเริ่มจากการส่งเสริมการศึกษาของประชาชนให้มากขึ้น ส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะเขตห่างไกลตัวเมือง (เขตชนบท) และขยายโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กที่จบระดับชั้นสามัญศึกษาให้มากขึ้น รวมถึงขยายการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลให้เข้าถึงง่ายแก่นักเรียนนักศึกษาด้วย

4. จากผลการศึกษา พบว่า มีปัจจัยด้านจิตวิทยา (ซึ่งในการศึกษานี้ได้แก่ การควบคุมตัวเอง และความทนต่อความเสี่ยง) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมด้วย ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำแก่ประชาชนในด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคล เช่น นักวางแผนทางการเงินที่ได้รับอนุญาต (Certified Financial Planner: CFP) จึงควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจปัจจัยทางจิตวิทยาอันเกี่ยวเนื่องเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การให้คำแนะนำการวางแผนการเงินแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับปัจจัยภายในของบุคคลยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- เชิดศักดิ์ โฉมาสินธุ์. (2523). *การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร, โอเดียนสโตร์.
- ฐิติพร ศรีชัยชนะ. (2550). *ความสัมพันธ์ของการออมภาคครัวเรือนกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมเพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. *วารสารทันตภิบาล*, 10(2): 105-108.
- ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า. (2544). *ปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี*. สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรเมศวร์ ว่องพิริยพงศ์. (2551). *การออมและการลงทุนของพนักงานภาคเอกชน*. หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศกร สุริยพงศ์ประไพ และ ศรีสิทธิ อังศุโกลโคย. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่*. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนม กิติวัง. (2543). *พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภณ โรจน์อำรง. (2529). *พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Allen, R., & Santrock, J. W. (1993). *Psychology: The Contexts of Behavior*. USA: Wm. C. Brown Communication.
- Bajtelsmit, V. L., & Van Derhei, J. L. (1997). *Risk Aversion and Pension Investment Choices in Positioning Pensions for the Twenty-first Century*. University of Pennsylvania Press, 45-66.
- Baumeister, R. F. (2002). *Self – Control Failure, Impulsive Purchasing, and Consumer Behavior*. *The Journal of Consumer Research*, the University of Chicago Press, 28(4): 670 – 676.
- Browning, M. (1995). *Saving and the Intra-household Distribution of Income: An Empirical Investigation*. *Ricerca Economica*, 48: 277-292.
- Browning, M., & Lusardi, A. (1996). *Household Saving: Micro Theories and Micro Facts*. *Journal of Economic Literature*, 34(4): 1797-1855.
- Burbridge, J. B., & Robb, A. L. (1985). *Evidence on Wealth-age Profiles in Canadian Cross- Section Data*. *Canadian Journal of Economics*, 18(4): 854-875.
- Chai Ming, T., Chia Ying, K., Fong Sheng, N., Lew Wan, C., & Tan Chang, T. (2012). *Determinants of Saving Behavior among the University Students in Malaysia*. Faculty of Business and Finance Department of Commerce and Accounting, University of Tunku Abdul Rahman.

- Danzinger, S., Gaag, J. van der, Smolensky, E., & Taussig, M. K. (1982). *The Life-Cycle Hypothesis and the Consumption Behavior of the Elderly*. *Journal of Post-Keynesian Economics*, 5: 208–227.
- Droms, W. G. (1987). *Investment Asset Allocation for PFP Clients*. *Journal of Accountancy*, 163(4): 114–118.
- Duflo, E., & Saez, E. (2001). *the Role of Information and Social Interactions in Retirement Plan Decisions: Evidence from a Randomized Experiment*. National Bureau of Economic Studies Working Paper, 8885.
- Esenvalde, I. (2010). *Psychological Predictors of Saving Behavior: Contrasting the Impact of Optimism and Burnout on Self-control, Achievement Motivation and Savings Behavior*. Dissertation, Alliant International University, Los Angeles, 3452407, 153.
- Grabe, J. E., & Joo, S. (1997). How to Improve Financial Knowledge, Attitudes, and Behaviors among Consumer Science Constituencies. *The Journal of Consumer Education*, 17: 20-26.
- Guariglia, A., & M. Rossi. (2002). Consumption, Habit Formation, and Precautionary Saving: Evidence from the British Household Panel Survey. *Oxford Economic Papers*, 54: 1–19.
- Hogarth, J. M. (2002). Financial Literacy and Family and Consumer Sciences. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 94: 15-28.
- Hilgert, M. A., Hogarth, J. M., & Beverly, S. G. (2003). *Household Financial Management: The Connection between Knowledge and Behavior*. Fed. Res. Bull, 89: 309-322.
- Hurd, M. D. (1987). Saving of the Elderly and Desired Bequests. *American Economic Review*, 77(3): 298–312.
- Lim, C. S., Sia, B. K., & Gan, G. J. (2011). The Analysis of Psychological Factors Affecting Savers in Malaysia. *Middle Easter Finance and Economic*, 12: 77-85.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2006). *Financial Literacy and Planning: Implications for Retirement Wellbeing*. Department of Economics, Dartmouth College.
- Mahdzan, N. S., & Tabiani, S. (2013). The Impact of Financial Literacy on Individual Saving: an Exploratory Study in the Malaysian Context. *Transformations in Business and Economic*, 12(1): 41-55.
- Sabri, M. F., & MacDonald, M. (2010). Savings Behavior and Financial Problems among College Students: The Role of Financial Literacy in Malaysia. *Cross-Cultural Communication*, 6(3): 103-110.
- Schagen, S., & Lines, A. (1996). *Financial Literacy in Adult Life: a Report to the NatWest Group Charitable Trust*, National Foundation for Educational Research.
- Sherman, D. H., Kim, K. T., & Liu, F. (2001). *Parameter Assumptions in Normative Analyses of Household Financial Decisions*. Normative analyses of household financial decisions typically assume, the Ohio State University.

Shiyu Yu, J. T. (2011). *A Study of Students' Saving Behavior, Attitude towards Saving and Motivation to Save*. The Umea School of Business.

Teresa, M., Garcia, M., Barros, C., & Selvestre, A. (2011). Saving Behavior: Evidence from Portugal. *International Review of Applied Economics*, 25(2): 225-238.

Yamane, T. (1967). *An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.